
EL VIATGE

CARME ROMIA

(COL·LECCIÓ POESIA) - 8

EL VIATGE

CARME ROMIA

Primera edició: febrer del 2020

© Carme Romia i Agustí
© Dibuix de la portada: Helena Esteve i Armengol
© Pròleg: Gabriel Pena i Ballester
© Foto contraportada: Consol Guiu i Mir

© de l'edició:
Quorum Llibres
C/ de la Violeta, 6 • 43800 Valls
Tel. 977 60 25 91
quorum@quorumllibres.cat
www.quorumllibres.cat

Disseny i composició: 3 x Tres

Impressió: Romanyà Valls, SA

ISBN: 978-84-16342-38-9

DL T 17-2020

TAULA

PRÒLEG. EL VIATJAR I L'ATZAR, <i>per Gabriel Pena</i>	7
INTRODUCCIÓ	11
El viatge.....	13
INICI DEL VIATGE	17
Al meu secà	19
Gota	20
Cara estimada	21
Jocs	22
Jocs de xiquets	23
Un raig de groc	24
PRIMERA ESTACIÓ	25
Adolescent	27
No hi ha.....	28
I jo, sense nord	29
Comunicació?	31
Moments	32
Buit.....	33
Recerca	34
Canto.....	35
SEGONA ESTACIÓ.....	37
Atzar o necessitat?	39
Buscant qui soc	41
Jo soc jo	42
Per què soc jo?	43
El tren.....	45
Amor.....	46
Projectes	47
Despertar	48
Només jo puc.....	49
Mira la plana	50

TERCERA ESTACIÓ	51
Vida.....	53
Temps.....	54
Present perfecte.....	55
El vent del temps.....	56
A vegades.....	57
La màgia del foc.....	58
Obra.....	59
DESTÍ DEL VIATGE.....	61
Volia.....	63
L'ofici de viure.....	64
Torno a casa.....	65
Viatge enlloc.....	66
Blau.....	67
Oblit.....	68
Tot i res.....	69
Destí.....	70
El destí.....	71
El meu viatge.....	72
Nu.....	73
Res i tot.....	74
EPÍLEG.....	75

*Als meus fills, nets i persones amigues que,
amb la seva estima, m'han ajudat a gaudir del viatge.*

PRÒLEG

El viatjar i l'atzar

Segurament no és cap bestiesa afirmar que la condició d'humans comença en un viatge. Un viatge migratori, de penúria. També em sembla encertat sostenir que bona part de les cultures que conformem la humanitat hem validat el costum de viatjar com una conseqüència de l'evolució. Llavors no ens hauria d'estranyar que, davant d'aquesta particularitat, la d'uns avantpassats immersos en una espiral de viatges penosos, adoptem, en general, una postura impertorbable davant les atrocitats que la migració ens envia dia rere dia; ens enganyariem si defugíssim que és la mateixa condició humana la que ho alimenta en nom del presumpte progrés.

Des d'aquell primer viatge ara fa centenars de milers d'anys no hem deixat de tornar-hi. Hem viatjat per infortuni, contra la voluntat, per sobreviure i per fugir; casos en què el periple ha estat forçat, fins i tot clandestí. Hem viatjat per retrobar-nos i, per tant, amb l'ànima ficada en un rellotge d'hores massa lentes. Hem viatjat per expropiar i bescanviar béns, per sentir-ne la glòria. I des del segon terç del segle passat per competir, fins al punt d'adequar bona part de l'ecosistema a l'ànim d'excel·lir en allò que els forasters ens reconeixen i nosaltres reconeixem a les destinacions: arquitectura, art, costums, entorn natural, esports, gastronomia i història.

Abans del darrer terç del segle XIX el que actualment entenem per *turisme* era considerat el transcurs d'una exploració o poca cosa menys que una aventura. El turisme, en canvi, és força més modern. Ve del francès *tour*, que alhora deriva del llatí *tornus* ('volta', 'gira'), i resulta curiós el contrast etimològic en alguns casos; d'una banda, per exemple, la idea de lleure lligat a les vacances, i de l'altra, el significat d'altres paraules derivades com *trastorn* o *retorn*. Sigui com sigui el que diferencia les formes de viatjar d'ara i les d'abans, fer-ho

sota la categoria de turista o fer-ho sota la d'aventurer, explorador o rodamon és, ras i curt, el factor atzar. Dins la idea d'un viatge hi ha romàs i hi roman implícit el factor atzar. Per això, al nostre temps, el viatge l'organitzem a consciència. Per això existeixen les agències, les de tota la vida, i també internet, que no deixa de ser una agència de format autoservei, perquè anhelem el control, l'ordre, la censura a la disposició del destí; preparar un viatge no té altra funció que minimitzar el factor atzar, una condició també molt humana que, sense remei, ens aproxima al col·lapse.

Donat aquest context, considero que el principi que millor resumeix la forma com viatgem, avui, és l'absurd. Hi ha qui dirà que organitzar el viatge li permet contemplar fil per randa el patrimoni tangible i intangible. Bé, és una manera de veure-ho o potser una excusa per no admetre que no deixa de ser una rèplica dels viatges o episodis de conquesta —de caràcter passiu, si es vol, per tal de suavitzar l'impacte agressiu del terme, però de conquesta a la fi— que s'allarga entre unes hores i, a tot estirar, un parell de mesos l'any. Per a altres, viatjar és un glop d'esperança que, malauradament, acostuma a acabar al fons del mar, als barracots d'un camp de concentració o perdent la vida en un pas fronterer. Aquests són comportament i circumstància propis del món més proper. I vist així sembla peremptori que hauria convingut i convé entreobrir disjuntives o vacil·lacions vers altres possibilitats de descoberta de la vida. Si s'hagués formulat diferent, me'n sento gairebé convençut, viatjar seria el *modus vivendi*, quan avui és, només, una accident de la rutina, tant per als uns com per als altres.

Tan sols les cultures que han viatjat i ara fan el turista escriuen. Les comunitats establertes, tribus, a excepció de les nòmades, a les quals no complau voltar la seca i la meca, no ho fan. De fet nosaltres, els catalans, viatgem a plaer des de la segona meitat del segle XIX, coincidint amb el context de la Renaixença. Vull dir que és una activitat relativament nova, subjecta, en origen, a la descoberta del territori, que no es generalitza fins ben bé un segle més tard, i que dona peu a inventariar a bastament el patrimoni i a escriure sobre costums i curiositats d'aquí i d'allà. Els catalans, doncs, som un exemple que hem escrit i escrivim, sobretot perquè vam començar a viatjar i ara fem el turista. Dels períodes en què les cultures han viatjat n'ha excel·lit la literatura; la poesia de manera destacada. Des que fem el turista

la literatura ha seguit proliferant, de forma notable o, inclús, desmesurada, i ho ha fet, sobretot, la novel·la. Els nostres comportaments com a lectors també s'han adaptat a aquesta dinàmica: llegir poesia és un hàbit estrany, dissuadit. El motiu és que l'excés d'atzar, la lliure disposició, la fa incòmoda. Per això té tan de mèrit, avui, escriure i llegir poesia. Perquè, d'alguna manera i limitant-ho a la dimensió de la literatura, és seguir jugant l'esmerçat paper dels exploradors, aventurers i rodamons. Cada poema, cada llibre és un bitllet d'anada que incentiva més enllà dels fins a cinc sentits amb els quals ens han procurat educar segons els cànons del progrés.

El viatge, llibre que ens planteja la Carme Romia, és una expedició de caràcter introspectiu a l'arrel del mirall, un territori de difícil singladura que sobrepassa les ordenances, les modes i els dogmes. Ja el trajecte comença en un vagó de tren que acull una disposició dels passatgers diferent de la que estem acostumats. "Dins el vagó / hi ha altres viatgers. / Els miro a tots / sense dir res. / Ells també em miren / des del seu lloc, / tampoc em parlen, / em sento sol." I desperta un inevitable primer interrogant: per què l'autora ens parla des d'una veu masculina? Aquesta és una intriga que bressola a la deriva pel mar de versos i que no es deixa respondre fins conclosa la lectura. No exempta de coincidència és la relació d'aquesta veu masculina i el pes que el poble, Seròs, té en el conjunt del recull. El ritme, la llum i la densitat dels poemes són inconfusiblement propis d'aquest racó de món sense horitzons, com així accentua en el poema titulat "I jo, sense nord".

Si l'autora remet, com he esmentat, a la densitat gairebé palpable d'una circumscripció concreta és perquè pot parlar des de l'alleujament, naturalesa que només és possible una vegada superada determinada etapa de la vida d'esculls domèstics i, alhora, assumit el darrer tram, el de la vellesa. A tall d'exemple, els següents versos del poema "Jocs": "Preníem / temps al temps / per tenir / molt a fer. / Prop del cel / de la nit / tot són veus / tot són crits." Només des de la perspectiva de la contemplació és possible comprendre i reflectir en un acte creatiu aquesta idea. Si no és així, si no és en aquesta perspectiva, la idea és justament l'oposada; el temps és el que ens pren el molt que hem de fer encara.

També crida l'atenció com, des d'una aparença de solitud, irremeiablement lligada a un seient de fusta i corda, *El viatge* sembla que vulgui remarcar l'aparença de tribu com un ancoratge fals i de vegades, sembla donar a entendre, deslleial. L'isolament i l'egoisme com circumstàncies indefugibles: "tot són veus / tot són crits", citava unes línies més amunt. O els del poema "La màgia del foc": "Davant dels / grans dracs / que pinta / la llum / apareixen / somnis / que tots / comparteixen / formant / un comú / que els fa / sentir junts / els uns amb / els altres." Per acabar refugiats en la idea que només el poble, paradoxalment, pot mitigar aquest desert en què la Carme converteix la nit: "dins els canyissars / s'amaga la por / fins que surti el sol", escriu al poema "Buit".

Voldria remarcar, finalment, que la idea que plana en aquest pròleg m'ha semblat l'ànima del plantejament d'*El viatge*, una proposta que busca respostes a partir de qüestionar el motiu pel qual vivim: ho fem per atzar o per necessitat? No tenia cap dubte sobre la resposta. El llibre de la Carme Romia no ha fet sinó reafirmar-me. Perquè, per fortuna, com decididament apunta l'autora: "dins la nit de la nit / queden els clars estels / guardant tota la llum".

GABRIEL PENA

29 de setembre de 2019

Maó, Menorca, Països Catalans

INTRODUCCIÓ

EL VIATGE

Què ocupava el lloc de les estacions
en els nostres somnis abans que
construïssin les línies del ferrocarril?

JOHN BERGER

Pujo a l'andana,
emprenc camí,
no tinc cap pressa
pel meu destí.

Pujo, baixo,
passo estacions,
miro, m'encanto,
perdo ocasions.

No sé on vaig,
ho vull saber,
veig com els arbres
passen corrent.

Dins el vagó
hi ha altres viatgers,
els miro a tots
sense dir res.

Ells també em miren
des del seu lloc,
tampoc em parlen,
em sento sol.

Passen paisatges
desconeguts,
ombres i llums
venen de lluny.

El tren s'atura
però no baixo,
són altra gent
que fan el pas.

Dins el vagó
que m'ha tocat
hi ha gent amiga
al meu entorn.

Gent a distància
que mai parlem,
gent molt propera,
la meva gent.

Cada sotrac
que farà el tren
m'aproparà
o allunyarà.

Tenim projectes
que compartim,
tenim tristeses
que patim sols.

Fem amistats,
també enemics,
ens desplaçem,
canviem de lloc.

Guardem records
del que hem viscut
i somniem cels
desconeguts.

Volem saber
cap on anem,
les referències
es van fonent.

Vaig perfilant
on vull anar,
com jo vull ser
i què vull fer.

La meva imatge
freda al mirall
em mira quieta,
aquest soc jo?

Miro a fora,
miro cap dins,
em vaig veient
com realment soc?

A poc a poc
vaig descobrint
que anem canviant
mentre vivim.

l passa el temps
pel meu damunt,
s'atura el tren
i haig de baixar.